

מעט משלי ואינו מספיק לי וצריך אני לאחרים אם אין בכלל עשה שבתך חול אם לאו, ולא השיבני דבר ברור, ועע"ש. **ולכא'** צ"ב במה נסתפק הטור. וכתב הב"ח דיש לפרש דהטור הסתפק דאולי לא אמר ר"ע עשה שבתך חול רק למי שלא יצטרך בזה כלל לבריות, אבל מי שבלא"ה נצרך לבריות לכדי חייו אפשר דחייב ליזקק לבריות גם על ליותר מכדי חייו ולכבד השבת.

עוד כתב הב"ח דיש לפרש דהטור הסתפק דשמא לא אמר ר"ע עשה שבתך חול רק כשכל צרכי פרנסתו מוטל על הבריות דאין לו להוסיף לקחת מהבריות, אבל מי שאין צריך לאחרים אלא לפעמים בהוצאה מרובה אינו בכלל עשה שבתך חול.

עוד כתב דהטור הסתפק מאחר דיכול להשיג הלוואה אם חייב ללות, או שמא לא תשיג ידו לפרוע ההלוואה אם יוציא הרבה לכבוד שבת. ועיין עוד שם בט"ז (סק"א) ובמשנ"ב (סק"א) מה שהאריכו בביאור דברי הטור.

★★

בגמ': ת"ר שבעה דברים צוה ר"ע את ר' יהושע בנו וכו', ואל תמנע מנעלים מרגליך וכו'.

ויעו' ברשב"ם שכ' דגנאי הדבר לתלמיד חכם שילך יחף כדאמרי' התם שבת (קכט). ימכור אדם כל מה שיש לו ויקח מנעלים לרגליו, עכ"ל. אולם יעו"ש בשבת שכ' בגמ' שלפנינו דלעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח וכו', ולא כ' שימכור כל מה שיש לו. ונר' דאיכא נפק"מ גדולה בזה, דלגני' שלפנינו נר' דצריך, וראוי עכ"פ, למכור אף לכדי חייו ממש עבור נעליים דהא "קורות ביתו" של אדם הוי "כדי חייו" ותלוי בזה ואעפ"כ כ' דיש למכור לזה וע"כ דיש למכור כל אשר תחת ידו ואפי' אם "חייו" תלויים בזה. אולם לגני' הרשב"ם שיש למכור "כל מה שיש לו" נר' דהיינו רק עד כדי חייו ותו לא, ודו"ק.

והנה יעו' לעיל ספ"ג (מט.) דת"ר לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח וישא בתו לת"ח וכו' יעו"ש, וכ"ה ברמב"ם בספכ"א דאיסור"ב הל"ב, יעו"ש. ויעו' בטור ובשו"ע אה"ע (סי' ב' ס"ו) שכ' רק דלעולם ישתדל אדם לישא בת ת"ח ולהשיא בתו לת"ח וכו', אולם לא כ' "דימכור כל מה שיש לו" עבור זה, וצ"ע מ"ט השמיטוהו. ועכ"פ מדכ' דימכור "כל מה שיש לו" ולא כ' דימכור "קורות ביתו", ש"מ דרק עד כדי חייו ימכור ותו לא. וה"ט י"ל שכן

אם ימכור אדם אף לכדי חייו וכגון שימכור "ביתו ושולחנו ומטלטליו" וכיו"ב כדי לזכות בחתן ת"ח, או כדי לישא בת ת"ח ע"כ שלא יוכל אח"כ ללמוד ולקיים המצות ביישוב הדעת מגודל עניותו ודוחקו דלא יהיה לו היכן "לישון" וכו' וכו', ופשיטא שעסק תורתו וקיום המצות דיליה קודם לתורת "חתנו", וע"כ דמש"כ דימכור כל וכו' היינו רק עד כדי חייו, ודו"ק. והאידינא נשתבשו הענינים מקוצר הדעת ודלות השכל ובנ"א נותנים "יותר" מכדי חייהם בכדי לזכות בחתן ת"ח כביכול, ובאים לדחקות גדולה ולסכנה ברוח ובגשם כפי שענינו רואות רח"ל, והחכם עיניו בראשו.

אולם יל"ע מ"ט צריך למכור עבור "נעליים" אף לכדי חייו, וכן יל"ע בדאי' לקמן (קיג): דשבעה מנודים לשמים יהודי (ויל"ע דפ' דאיירי ב"יהודי") שאין לו אשה וכו' והמונע מנעלים מרגליו יעו"ש, דמ"ט חמור כולי האי. וי"ל דה"ט מדמסתכן בעצמו שע"ז יכול לדרוך ע"ג קוצים וכל מיני זוהמא וע"ג ארס של נחש שהיה מצוי בזמנם וה"ה עובר על "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם", ולכן הוי "מנודה" לשמים וצריך למכור לכדי חייו מדאית ביה "סכנת נפשות". וזהו דציוה ר"ע לבנו ר"י שלא למנוע מנעלים מרגליו, מגודל הסכנה שבזה, ודו"ק. אולם יעו' ברשב"ם הכא שבי' באופ"א שגנאי הדבר לתלמיד חכם שילך יחף כדאמרי' דימכור אדם וכו' ע"ש. ולפי"ז כ"ז שייך רק לת"ח ולא לשאר אינשי, וכן מש"כ דימכור אדם קורות ביתו היינו דוקא לת"ח, ויל"ע. וכן יל"ע לפי"ז מ"ט צריך למכור אף לכדי חייו. אכן לגני' הרשב"ם דימכור אדם "כל מה שיש לו" באמת אי"צ למכור כולי האי כי אם עד כדי חייו, וכש"נ. אך עדיין יל"ע מ"ט צריך למכור "עד כדי חייו" עבור זה, ולא מצינו כן בשאר דוכתי דאיכא "גנאי" לת"ח שיצטרך למכור כולי האי, ויל"ע. אולם למש"נ דה"ט משום "סכנה" א"ש בדצריך למכור אף לכדי חייו.

(נופת צופים)

★★

בגמ': חמשה דברים צוה ר"ע את רשב"י כשהיה חבוש בבית האסורין א"ל רבי לַמְדַנִּי תורה אמר איני מלמדך.

פירש רשב"ם לפי שהיה עסוק בתורה נתפש. לכאור' צריך ביאור דהא גם מעיקרא היה ר"ע מקהיל קהילות ברבים ועוסק בתורה, אע"פ שידע שמסכן בכך את עצמו,